

Ajankohtaista Finto-palvelusta

Mikko Lappalainen

Missä mennään –webinaari 13.02.2024

Uutisia ja ajankohtaista 2/2013

Kansalliskirjaston ontologiapalvelun nimeksi Finto

Kansalliskirjaston ontologiapalvelu on saanut nimekseen **Finto**. Palvelu avataan koekäyttöön vuoden 2014 alusta osoitteessa <http://www.finto.fi/>. Nimi valittiin, koska ONKI-nimi ja onki.fi-verkkotunnus viittaavat FinnONTO-tutkimushankkeissa kehitettyyn ontologiapalveluun, joka halutaan säilyttää nykyisessä muodossaan.

Finto tarjoaa pääsyn Yleiseen suomalaiseen ontologiaan (YSO), Yleiseen suomalaiseen asiasanastoon (YSA) ja sen ruotsinkieliseen versioon (Allärs), kansallisiin erikoisontologioihin kuten AFO, TERO, LIITO, JUHO ja JUPO, KOKO-ontologiaan sekä mm. suomalaiseen paikannimirekisteriin.

Lisätietoja hankkeen [wiki-sivuilta](#)

- Finto-palvelu kehitys alkoi Kansalliskirjastossa vuonna 2013
- 2014 julkaistiin Finto.fi-alusta
- Tänä vuonna juhlitaan 10-vuotista Fintoa!
- Pitkin vuotta erilaista pientä teemaan liittyvää aktiviteettia
- **1.11.2024 Juhlawebinaari ja iltajuhla, merkatkaa päivä kalentereihinne!**

Finto-palvelun vuoden 2024 toiminnan painopisteet

- Finto.fi:n visuaalisen ilmeen uudistustyön aloitus (Skosmos-ohjelmiston versio 3.0)
- Taustajärjestelmän uusiminen: verkkopohjaisen avoimen lähdekoodin [VocBench](#)-ontologiaeditorin käyttöönotto
- Yhteistyöprojektit, esim.
 - Finto.fi:n käyttöliittymän ja Yleisen suomalaisen ontologian YSO:n pohjoissaamentaminen *saamelaiskielten tuki* – hankkeessa
 - Kielten nimien sanaston kehittämiseen osallistuminen osana Kotimaisten kielten keskuksen hanketta

Finto.fi:n visuaalisen ilmeen uudistus ja Skosmos 3.0

- Työ Finto.fi:n visuaalisen ilmeen uudistuksen toteuttamiseksi on hyvässä vauhdissa
- Samalla uudistetaan Finto.fi:n taustaohjelmisto Skosmosin selainpuolen (frontin) tekninen toteutus
- Uudistuksen myötä Skosmoksista julkaistaan versio 3.0

The screenshot shows the Finto.fi website interface. At the top, there is a navigation bar with the Finto logo and links for 'Etusivu', 'FintoAI', 'Tietoa', 'Palautte', 'På svenska', and 'In English'. Below this is the title 'YSO – Yleinen suomalainen ontologia' and a search bar with 'Suomi' and 'Hae tästä sanastosta...'. The main content area is divided into two columns. The left column contains a navigation menu with 'A-Ö', 'Hierarkia', 'Ryhmit', and 'Uudet ja poistettut'. Below this is a list of terms starting with 'A', including 'A(H1N1)-virus', 'A(H5N1)-virus', 'A-kinikat', 'A-vitamiini', 'AA-liike', 'AAC-menettelyt', 'aakkoset', 'aakkostus', 'aallonmurtajat', 'aallonpituus', 'aalloet', 'aaltoenergia', 'aaltoliike', 'aamiais', 'aamiaisjärjestys', 'aamu', 'aamuhartaudet', 'aamupäivätoiminta', 'aapasuot', 'aapiset', 'aariat', 'aarnilueet', 'aarnikotkat', 'aarniometsät', 'aarniometsät + sademetsät', 'aarrelyödyt', 'aarteet', 'aasialaisamerikkalainen kirjallisuus', 'aasialaiset', 'aasit', 'aatehistoria', 'aateli', 'aamiaisjärjestys', 'aamu', 'aamuhartaudet + päivänavaukset', 'aamupäivätoiminta', 'aapasuot', and 'aapiset'. The right column shows the details for the term 'aaltoenergia'. It includes a breadcrumb trail: '... > fyysiset ominaisuudet > suureet > johdannaisuudet > energia > aaltoenergia'. The 'Käytettävä termi' is 'aaltoenergia'. Below this are several sections: 'Tyypit' (Yleiskäsite), 'Yläkäsite' (energia), 'Assosiativiset käsitteet' (ekoenergia, lämmitysvoimat), 'Ohjaustermit' (aaltovoima), 'Kuuu ryhmään' (19 Energia, Polttoaineet), 'Kuuu jaotteluun' (energia energialähteen mukaan), 'Muunkieliset termit' (wave energy, englanti; vägenergi, ruotsi; vägkraft), 'URI' (http://www.yso.fi/onto/ysop7972), 'Lataa tämä käsite' (RDF/XML, Turtle, JSON-LD, Luotu 11.1985, viimeksi muokattu 25.12.2020), and 'Ehdota muutosta käsitteeseen'. At the bottom, there is a section 'Vastaava käsite' with links to 'aaltoenergia', 'KOKO-ontologia', 'aaltoenergia', 'YSA - Yleinen suomalainen asiasanasto', and 'vägenergi (sv)', 'Allmän tesaurus på svenska'. Finally, there is a section 'Termillä kuvailtuja kuvia Finnassa' with four image thumbnails: 'Ihminen ja luonto', 'Elokuvalehdet', 'Miekkailuopaat', and 'Kuva-arkisto'.

Finto.fi:n visuaalinen ilme uudistuu!

- Uusi ilme on modernimpi, ja paremmin linjassa Kansalliskirjaston visuaalisen ilmeen kanssa
- Finton oma brändi säilyy kuitenkin vahvana
- Mobiilikäyttöä varten luodaan kokonaan uusi ilme, ja mobiilikäyttökokemusta parannetaan
- Finton ja Skosmoksen logot uudistetaan
- Päivitys myös Finto AI:n ilmeeseen

Tämä vuosi mentäneen vielä tutulla mintunvihreällä...

The screenshot shows the Finto.fi website interface. At the top, there is a navigation menu with links for Sanastot, Tietoja, Palaute, and Ohje, along with language options for svenska and English. A search bar is present with a dropdown menu showing 'kaikista sanastoista' and 'suomi', and a 'Hae' button. The main content area is divided into three columns. The left column features the 'finto' logo and a welcome message. The middle column is titled 'Sanastot ja ontologiat' and lists various resources under 'YLEISET' and 'YHTEISKUNTA'. The right column is titled 'Twiittejä käyttäjältä @Fintopalvelu' and displays a tweet from Finto.fi.

Sanastot Tietoja Palaute Ohje | på svenska in English

kaikista sanastoista suomi x Hae

finto

Tervetuloa Finto.fi:hin!

Finto.fi on keskitetty palvelu eri alojen yhteentoimiville sanastoille, ontologioille ja luokituksille. Voit hyödyntää Finto.fi:tä sanastojen selailuun tai integroida Finton sanastot omaan järjestelmääsi avoimien rajapintojen avulla.

Finto AI:sta löydät myös käyttöliittymän ja rajapinnat automaattiseen sisällönkuvailuun.

Sanastot ja ontologiat

YLEISET

- Allärs - Allmän tesaurus på svenska
- HKLJ - Helsingin kaupunginkirjaston luokitusjärjestelmä
- KANTO - Kansalliset toimijatiedot
- KOKO-ontologia
- Metatietosanasto
- Pondus-kategoriat
- SLM - Suomalainen lajityyppi- ja muotosanasto
- Supistettu UDK
- UCUM - The Unified Code for Units of Measure
- YKL - Yleisten kirjastojen luokitusjärjestelmä
- YSA - Yleinen suomalainen asiasanasto
- YSO-aika
- YSOn käsite-ehdotukset
- YSO - Yleinen suomalainen ontologia

YHTEISKUNTA

- IPTC NewsCodes
- IUHO - Iulkishallinnon ontologia

Twiittejä käyttäjältä @Fintopalvelu

 Fint...
· 22. marrask.

Automaattisen asiasanoituksen palvelun #FintoAI:n koneoppimismallit päivitetty mm. tuoreemmalla aineistolla ja #YSO-versiolla!

finto

Sanastot

Usein käyttämäsi

[JUPO - Julkisen hallinnon palveluontologia](#)

[KEKO - Kestävän kehityksen kasvatuksen ontologia](#)

[Korkeakoulujen tutkimustiedonkeruussa](#)

Yleiset

[Allärs - Allmän tesaurus på svenska](#)

[HKLJ - Helsingin kaupunginkirjaston luokitusjärjestelmä](#)

[KANTO - Kansalliset toimijatiedot](#)

[KOKO-ontologia](#)

[Metatietosanasto](#)

[Supistettu UDK](#)

[UCUM - The Unified Code for Units of Measure](#)

Yhteiskunta

Tervetuloa Finto.fi:hin!

Finto.fi on keskitetty palvelu eri alojen yhteentoimiville sanastoille, ontologioille ja luokituksille. Voit hyödyntää Finto.fi:tä sanastojen selailuun tai integroida Finton sanastot omaan järjestelmääsi [avoimien rajapintojen](#) avulla.

[Finto AI](#):sta löydät myös käyttöliittymän ja rajapinnat automaattiseen sisällönkuvailuun.

Valitse sanasto listasta, tai käytä sivun yläreunan yhteishakua.

Ajankohtaista

@Fintopalvelu

Automaattisen asiansanoittajan #Annif:in uusi versio 0.59 on

26.9.2022

Finto.fi:n uusi visuaalinen ilme

Sanaston etusivun näkymä

A-Ö Hierarkia Ryhmät Uudet ja poistetut

A B C D E F G H I J K L M N O
P Q R S T U V W X Y Z Ä Ö
0-9

A(H1N1)-virus
A(H5N1)-virus
A-klinikat
A-vitamiini
AA-liike
AAC-menetelmät → puhetta tukeva ja korvaava kommunikaatio
aakkoset
aakkostus
aallonmurtajat
aallonpituus (fyysiset ominaisuudet)
aallonpituus (johdannaisuudet)
aallonpituus (kooste)
aallot
aaloet
aaltoenergia
aaltoliike
aamiaiset
aamiaismajoitus
aamu
aamuhartaudet → päivänavaukset
aamupäivätoiminta
aapasuot
aapiset
aariat
arnialueet
arnikotkat
arniometsät
arniometsät » sademetsät
aarrelöydöt
aarteet
aasialaisamerikkalainen kirjallisuus
aasialaiset
aasit
aatehistoria
aateli
aamiaismajoitus
aamu
aamuhartaudet » päivänavaukset
aamupäivätoiminta

Tietoja sanastosta

Nimi	YSO - Yleinen suomalainen ontologia
Aihealue	yleiskäsitteet
Kuvaus	Yleinen suomalainen ontologia YSO on kolmikielinen, etupäässä yleiskäsitteistä koostuva ontologia. YSO on rakennettu suomalaisen kulttuuripiirin sisällönkuvailutarpeiden ja käsitteistön pohjalta, ja se on tarkoitettu käytettäväksi kuvailuun erityisesti silloin, kun kuvailtavien aineistojen aihealueet ovat monipuolisia.
Kotisivu	https://www.kiwi.fi/x/SocdCw
Julkaisija	Kansalliskirjasto
Tekijä	Kansalliskirjasto Semanttisen laskennan tutkimusryhmä (SeCo)
Lisenssi	http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/
Kieli	englanti pohjoissaame ruotsi suomi
Lähde	YSO pohjautuu yleiseen suomalaiseen asiasanastoon (YSA) sekä yleiseen ruotsinkieliseen tesauraukseen (Allärs).
Suhde	Allärs - Allmän tesaurus på svenska YSA - Yleinen suomalainen asiasanasto http://id.loc.gov/authorities/subjects
Muokkauspäivä	tiistai 27. syyskuuta 2022 00:23:28
Tyyppi	http://www.w3.org/2004/02/skos/core#ConceptScheme
Marc-tunnus	ys0/fin URI http://www.yso.fi/onto/ys0/

Resurssien lukumäärä tyypeittäin

Tyyppi	Lukumäärä
Käsite	31706
- Yksilökäsite	1787

Finto.fi:n uusi visuaalinen ilme

Sanaston käsitesivun näkymä

A–Ö Hierarkia Ryhmät Uudet ja poistettut

A B C D E F G H I J K L M N O
P Q R S T U V W X Y Z Ä Ö
0–9

A(H1N1)-virus
A(H5N1)-virus
A-klinikat
A-vitamiini
AA-liike
AAC-menetelmät → puhetta tukeva ja korvaava kommunikaatio
aakkoset
aakkostus
aallonmurtajat
aallonpituus (fyysiset ominaisuudet)
aallonpituus (johdannaissuureet)
aallonpituus (kooste)
aallot
aaloet
.....aaltoenergia
aaltoliike
aamiaiset
aamiaismajoitus
aamu
aamuhartaudet → päivänvaukset
aamupäivätoiminta
aapasuot
aapiset
aariat
aarnialueet
aarnikotkat
aarniometsät
aarniometsät » sademetsät
aarrelöydöt
aarteet
aasialaisamerikkalainen kirjallisuus
aasialaiset
aasit
aatehistoria
aateli
aamiaismajoitus
aamu
aamuhartaudet » päivänvaukset
aamupäivätoiminta
aapasuot

... > fyysiset ominaisuudet > suureet > johdannaissuureet > energia > aaltoenergia

Käytettävä termi

aaltoenergia

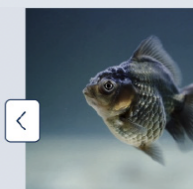
Tyyppi	Yleiskäsite
Yläkäsite	energia
Assosiativiset käsitteet	ekoenergia lämmityvoimat
Ohjaustermit	aaltovoima
Kuuluu ryhmään	19 Energia. Polttoaineet
Kuuluu jaotteluun	energia energialähteen mukaan
Muunkieliset termit	wave energy englanti vägenergi ruotsi vägkraft
URI	http://www.yso.fi/onto/ysop7972
Lataa tämä käsite	RDF/XML TURTLE JSON-LD Luotu 1.1.1985, viimeksi muokattu 25.1.2020

★ Ehdota muutosta käsitteeseen

Vastaava käsite

aaltoenergia	KOKO-ontologia
aaltoenergia	YSA - Yleinen suomalainen asiasanasto
vägenergi (sv)	Allärs - Allmän tesaurus på svenska

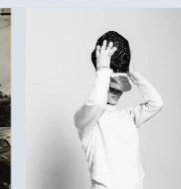
Termillä kuvailtuja kuvia Finnessa

Ihminen ja luonto

Elokuvalehdet

Miekkailuopaat

Kuva-arkisto

Uudet ja päivitettyt logot

- Finto-palvelun uusi logo sisältää myös pohjoissaamenkielisen version
- Finto.fi:n taustaohjelmisto Skosmokselle uusi oma logo

Skosmos

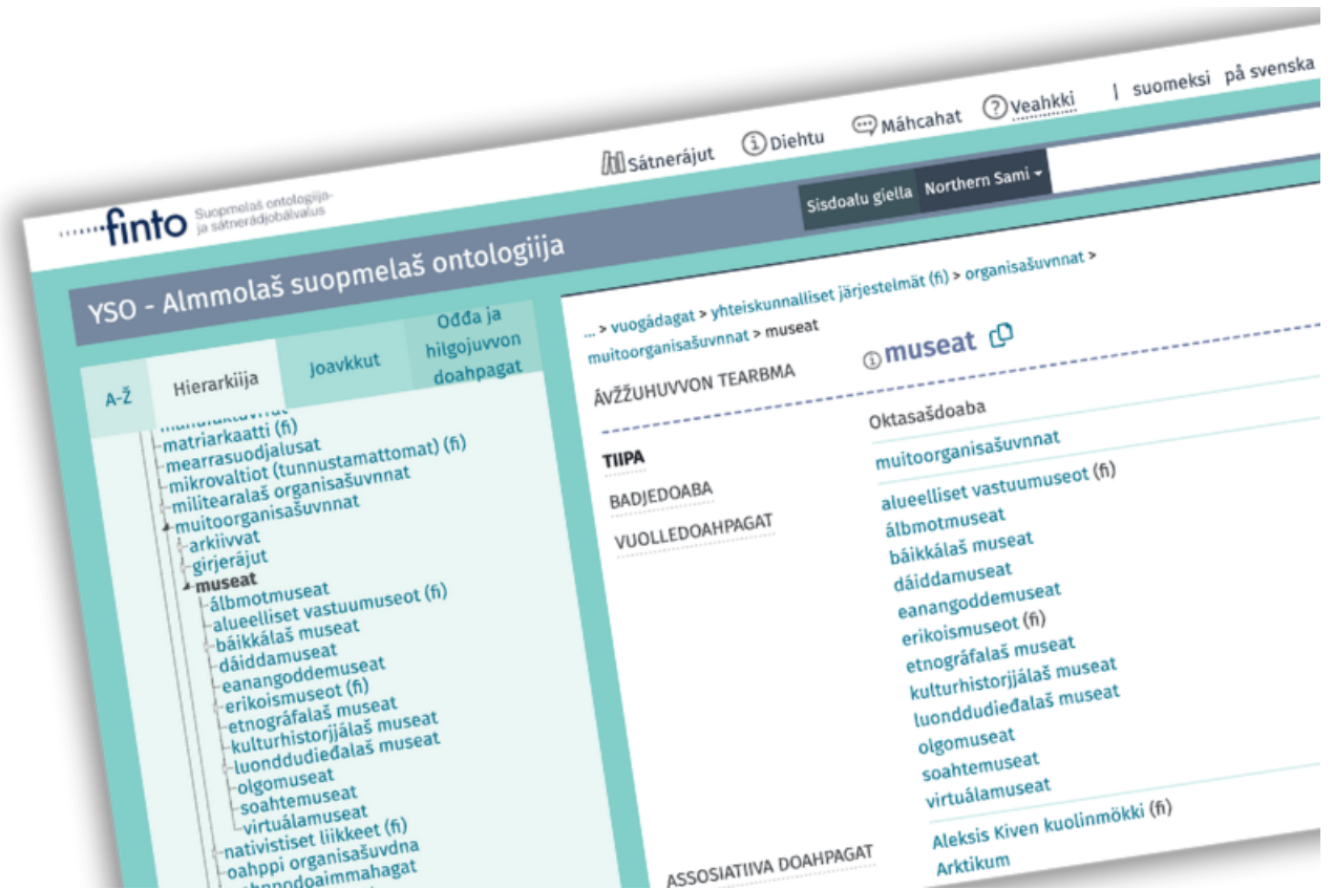
Finto.fi:hin ja YSOon tuki pohjoissaamelle

<https://www.kansalliskirjasto.fi/fi/uutiset/yleinen-suomalainen-ontologia-yso-nyt-myos-pohjoissaameksi>

YSOn käsitteistä käännetty käytetyimmät käsitteet ([koko YSOsta n. 18 000 käsitettä käännetty](#))

Yleinen suomalainen ontologia YSO nyt myös pohjoissaameksi

Kansalliskirjasto on julkaissut ensimmäisen version Yleisen suomalaisen ontologian (YSO) pohjoissaamenkielisestä käännöksestä. Ontologia mahdollistaa organisaatioille yhtenäisen terminologian käytön digitaalisissa palveluissaan. Käännöksen ansiosta terminologian yhtenäistäminen on mahdollista nyt myös pohjoissaameksi.

Ajankohtaista ontologiakehityksestä

- YSO-yhteistyökokouksista blogitekstien sarja: <https://www.kiwi.fi/display/Finto>
- YSO:n [kulttuurisensitiivisyystyö](#) käynnissä

Finto - sanasto- ja ontologiapalvelut ★ ☰

finto

FINTO - SANASTO- JA ONTOLOGIAPALVELUT

Blog / 2023 / September / 14

Edit ☆ 🔍 🌐 ⋮ ↻

YSOon 92 uutta käsitettä

Created by Niko Partanen, last modified on Sep 18, 2023

Vuoden kolmas YSO-kokous järjestettiin 6.9.2023 Kansalliskirjaston Auditoriossa. Osallistujia oli 16. [Käsite-ehdotuksia](#) oli kertynyt tällä kertaa 204. Uusia käsitteitä hyväksyttiin 92, siinä missä termiehdotukseksi jäi 20 ehdotusta. Erityyppisiä muutoksia ja tarkenteita lisättiin paljon.

Kokous oli siten historiallinen, että ehdotettujen käsitteiden joukossa oli myös pohjoissaamen käännöstä koskevia muutos- ja täydennystoiveita. Esimerkiksi termien *pohjoisnapa* ja *etelänapa* erilaisista käännöksistä pohjoissaamassa tarjottiin ehdotuksia, ja nämä tullaankin huomioimaan. Jatkossa pohjoissaamea koskevat ehdotukset merkitään erillisellä labelilla GitHubissa, jolloin ne on mahdollisimman helppo ottaa erilliseen käsittelyyn.

Poistoja tehtiin jonkin verran. Tietokoneohjelma *SURFACE* poistui, minkä lisäksi käsitteet *leningit* ja *laserlaitteet* poistuivat erilaisten yhdistämispäätösten seurauksena. Käsitteet *soija* ja *soijapavut* päätettiin poistaa, sillä niiden suhde ja käyttö olivat monimutkaisia mitä tuli käsitteisiin *peltosoijapapu*, *soijapapu* ja vihannesvalmiste *soija*. Pitkällisen arvioinnin jälkeen poisto ja erilaisten ohjaustermien täsmennys katsottiin parhaaksi ratkaisuksi. Kasvit puhututtivat muutoinkin, ja hedelmien kohdalla havaittiin laajaa vaihtelevuutta. Tämä paljastui käsitettä *luumu* tarkasteltaessa, jolle ehdotettiin ohjaustermiä *luumupu*. Tietyt hedelmät ovat ontologiassa hedelminä sekä puina, mutta valtaosa vain hedelminä. Esimerkiksi käsitteen *appelsiinipu* puute on perusteltavissa sillä, ettei puuta ole perinteisesti kasvatettu Suomessa, jolloin esimerkiksi tämän kasvin hoitoon ei ole tarvinnut keskittyä suomalaisissa julkaisuissakaan. Päätöksissä painavat toisaalta halu ontologian parantamiseen, mutta myös tarve pragmaattisiin päätöksiin, jotka eivät aiheuta kohtuutonta kuormitusta missään osassa kuvailujärjestelmäämme.

Tälläkin kertaa sotaan liittyvää terminologiaa hyväksyttiin melko paljon. Näitä olivat *taistelustressi*, *lentotiedustelu*, *matalan intensiteetin konfliktit*, *kuljetuspanssariajoneuvot* ja *rynnäköpanssarivaunut*. Osa ehdotuksista hyväksyttiin pienin muokkauksin,

Tutustu erikoisontologioihin

- *Erikoisontologiat esiin* - juttusarja kertoo Finto.fi:ssä julkaistuista erikoisontologioista ja niiden tekijöistä
- Tekstit julkaistaan Finto-palvelun asiakaswikissä:
 - [JUHO](#)
 - [LIIKO](#)
 - [KAUNO](#)

Erikoisontologiat esiin! JUHO - julkishallinnon ontologia

Created by Tuomas Palonen, last modified on Jun 12, 2023

Finto-palvelu aloittaa artikkelisarjan, jossa esitellään Finto.fi:ssä julkaistuja erikoisontologioita ja -sanastoja, niiden sisältöjä sekä tekijöitä sisältöjen takana. Ensimmäisenä sarjassa esittäytyvät JUHO - julkishallinnon ontologia sekä sen ylläpitäjä Leena-Sisko Granholm, tietoasiantuntija valtioneuvoston kansliasta.

Haastattelu ja teksti: Jarmo Saarikko ja Mikko Lappalainen

JUHO on julkishallinnon käsitteisiin keskittynyt erikoisontologia, jota hyödynnetään laajasti esimerkiksi kaikkien ministeriöiden verkkosivujen, asiakirjojen ja julkaisujen sisällönkuvailussa tiedonhaussa. JUHOn hierarkiarakenne ja yleiskäsitteistö pohjautuu Finto-palvelussa kehitettävään yleiseen suomalaiseen ontologiaan (YSO).

JUHO on kehittynyt nykyiseen koneluettavaan ontologiamuotoon Valtioneuvoston asiasanaston (VNAS) pohjalta. VNAS:in ontologisointi tehtiin alunperin Valtiokonttorin toimesta vuonna 2010 yhteistyössä Aalto- ja Helsingin yliopiston johtaman FinnONTO (2003-2012) -hankkeen kanssa. Sittemmin JUHOa on kehitetty yhteistyössä Kansalliskirjaston Finto-palvelun kanssa. Nykyisin ontologian julkishallinnon käsitteistöä ylläpitää valtioneuvoston kanslian koordinoima asiantuntijaryhmä.

JUHOn pääylläpitäjä Leena-Sisko Granholmin tausta on Tampereen yliopiston informaatiotieteissä ja hän toimi ennen nykyistä tehtäväänsä opetus- ja kulttuuriministeriössä. Leena-Sisko on ylläpitänyt JUHOa vuodesta 2018 alkaen.

Hei Leena! Kertoisitko missä järjestelmissä JUHOa ensisijaisesti käytetään?

Lisätietoja

- Finto-palveluiden **asiakaswiki**: <https://www.kiwi.fi/display/Finto>
- **Finto-tiedotus –sähköpostilista** <https://www.kiwi.fi/x/bg7tAg>
- Palvelupostiosoite: finto-posti@helsinki.fi
- Finto-palvelun X: @Fintopalvelu
- Kansalliskirjaston uutiskirjeet:
<https://www.kansalliskirjasto.fi/fi/node/1645>

www.kansalliskirjasto.fi

Finto-posti@helsinki.fi

Mikko.lappalainen@helsinki.fi